

वाजपेयाद्विशिष्यते" इति एतत्पदसुपसंहरति मनुः
 "एतद्विधानमातिष्ठेद्वाभिकः पृथिवीपतिः । स्वाभिनाञ्च
 पशूनाञ्च पालानाञ्च व्यतिक्रमे" ।

स्वायम्भुव पु० स्वयम्भुवोऽपत्यम्, तस्येदम् वा अथ् ओरो-
 टिति वक्तव्ये ओरुंष इत्युक्ता संप्रापूर्वकविधेरनित्य-
 त्वज्ञापनाच्च शुभः उच्यते । १ स्वयम्भुपुत्रे मनो २ स्वयम्भु-
 सन्वन्निनि त्रि० "धाम स्वायम्भुवं ययुः" कुमारः ।
 स्त्रियां ङीप् । सा च श्रद्धाङ्गाम् । "भार्गवी नार-
 दंया च वाङ्मत्याङ्गिरस्यपि । स्वायम्भुवस्य शास्त्रस्य
 चतस्रः संहिता मताः" इति तदुक्तधर्मशास्त्रसंहिता-
 चतस्रयम् । तदुक्त्यादिके यथा

"ततः कालेन महता तस्याः पुत्रोऽभवन् मनुः । स्वाय-
 म्भुव इति ख्यातः स विराडिति नः सुतम् । तद्रूपगुण-
 क्षामान्याद्विपूरुष उच्यते । वैराजा यत्र ते जाता
 बहवः संशितव्रताः । स्वायम्भुवान् महाभागाः सप्त सप्त
 तथापरे । स्वारोचिषाद्या ते सर्वे ब्रह्मत्वस्यरूपिणः ।
 कौत्समिप्रसुखास्तद्दत्त वेधान्तं सप्तमोऽधुना" मत्स्यपु०
 ४४० । "ऋषींस्तेषां प्रवक्ष्यामि पुत्रान् देवगणांस्तथा ।
 मरीचिरतिर्भगवानङ्गिराः पुलहः क्रतुः । पुलस्त्यश्च वशि-
 ष्ठ सप्तैते ब्रह्मणः सुताः । उत्तरङ्गां दिग् तथा
 राजन् । धर्मर्षयः स्थिताः । यामा नाम तथा देवास्त्वामन्
 स्वायम्भुवेऽनरे । आम्नोप्रश्नाग्निवाह्यश्च मेधा मेधातिथि-
 र्वसुः । ज्योतिष्मान् द्युतिमान् हृष्यः स नः पुत्र एव च
 मनोः स्वा-म्भुवस्यैते दश पुत्रा महौजसः । एतन्ते
 प्रथमं राजन् ! मन्वन्तरसुदाहृतम्" हरिवं० ७४० ।

स्वाराज् पु० स्वः स्वर्गं राजते राज-क्लिप् । इन्द्रे अमरः ।
स्वाराज्यं न० स्वराजः भावः अज् । ब्रह्मत्वे स्वाराज्यसिद्धिः ।

स्वारोचिष पु० द्वितीये मनौ । "ओवीं वशिष्ठपुत्रश्च क्षत्र-
 काश्यप एव च । प्राणो बृहस्पतिश्चैव दत्तो निचत्रवन-
 स्तथा । एते महर्षयस्तात ! वायुप्रोक्ता महाप्रताः ।
 देवाश्च तृषिता नाम सुताः स्वारोचिषेऽनरे । हविर्भिः
 सुकृतिर्ज्योतिरापो मूर्तिरव्ययश्च । प्रथितश्च नभस्यश्च
 नभ ऊर्जस्तथैव च । स्वारोचिषस्य पुत्रास्ते मनोस्तात
 महात्मनः । कीर्तिताः पृथिवीपाल ! महावीर्य पराक्रमाः ।
 द्वितीयमेतं कथितं तव मन्वन्तरं मया" हरिवं० ७४० ।

स्वार्थि पु० स्वस्य अर्थः प्रयोजनम् अभिधेयो वा । १ स्वप्रयो-
 जने : स्वाभिधेये च "स्वाथकः स्वार्थबोधकदिति" शब्दश०
स्वार्थिकं त्रि० स्वार्थे विहितः षष् । स्वार्थविहिते व्याकर-

णोक्ते प्रत्यये । "स्वार्थिकाः प्रत्ययाः प्रकृतितो लिङ्गवच-
 नाम्यनुवर्तन्ते" महाभाष्यं यथा बह्व्युद्धोद्वाजा "कचित्
 स्वार्थिका अपि प्रत्ययाः प्रकृतितो लिङ्गवचनान्यतिवर्तन्ते"
 महाभाष्यम् । देवता अपकृष्टगुण्डा शुभडीर इत्यादि ।

स्वास्थ्य न० स्वस्वस्व भावः अज् । १ शारोग्ये २ सन्नोषे अमरः ।

स्वाहा अव्य० सु+आ+हो-डा । १ देवोद्देशेन हविस्त्यागे
 अमरः । २ अग्निभाष्यायां स्त्री "स्वाहयेव हविर्भुजम्"
 रघुः । शमाहकाभेदे च स्त्री "नमः स्वधायै स्वाहायै" इति
 पितृगाथा । "प्रकृतेः कलयया चैव सर्वशक्तिसुहृदिणी ।
 बभूव दाहिका शक्तिरग्नेः स्वाहा स्वकामिनी । यीश-
 मध्याह्नमात्तं गृहप्रभाच्छाटनकारिणी । त्वमग्नेर्दाहिका
 शक्तिर्भवपत्नी च सुन्दरी । दग्धुं न शक्तस्त्वदते
 हताशश्च त्वया विना । त्वन्नामोचार्य मन्त्रान्ते यो
 दास्यति हविर्नरः । सुरेभ्यस्तत्प्राप्नुवन्ति सुराः खानन्द-
 पूर्वकम् । अग्नेः सम्पत्स्वरूपा च श्रीरूपा सा गृहे-
 चरी । देवानां पूजिता शश्वत् नरादीनां भवाम्बिके !"
 ब्रह्मवै० प्र० १७४० । ३ दुर्गाशक्तिभेदे "दुर्गा शिवा क्षमा
 धात्री स्वाहा स्वधा नमोऽन्तु ते" दुर्गापूजामन्त्रः ।

स्वाहाप्रिय पु० इत० । अन्नो हवा स्वाहापत्यादयोऽप्यत्र ।

स्वाहाभुज् पु० स्वाहेतिमन्त्रेण त्यक्तद्रव्यं भुङ्क्ते भुज-क्लिप् ।
 देवे अमरः । [च सेटि०

स्विद् अव्य० स्विद-क्लिप् । १ पञ्चे २ वितर्के अमरः ३ पादपूरणे
स्विन्न त्रि० स्विद-क्त । १ धर्मयुक्ते २ खेदान्विते च ३ शक्ते
 "स्विन्नमन्नसुदाह्वयम्" स्मृतिः । [अङ्गीकारे ।

स्वीकार पु० अखल स्वस्य कारः करणं स्व+च्+क-वज् ।

स्वीय त्रि० स्वस्येदम् क्व अर्थाणिनीयैरत्र न कुगिति मन्यते ।
 १ निजसम्बन्धिनि २ नायिकाभेदे स्त्री नाविकाशब्दे
 दशप्रम् । [आदित् स्वरुणं स्वीकृतम् ।

स्वुर्च्छं विस्तृतौ भ्वा० प० सक० सेट् । स्वुर्च्छति अस्वुर्च्छीत्
स्वृ शब्दे अक० उपतापे सक० भ्वा० प० वेट् । खरति अस्व-
 रीत् अस्वार्थीत् ।

स्वृ हिंसने क्रा० पा० प० सक० सेट् । स्वृणाति अस्वारीत् ।
स्वी क गतौ भ्वादि० व्यात्म० सक० सेट् । स्वैदत् चङि न हुसः ।
 स्वेकते अस्वेकिष्ट ।

स्वेच्छा स्त्री इत० । स्वाभिभाषे हेमच० । [चीनमृत्यु युक्ते त्रि० ।

स्वेच्छामृत्यु प० स्वेच्छया मृत्युर्यस्य । १ भीष्मे त्रिका० २ स्वेच्छा-
स्वेद पु० स्विद-भावे वज् । १ पाकभेदे (सिका) २ धर्म
 गात्रादितो जलादेः निष्प्रन्दने । शिच् भावे अज् ।